

Kysymyksiä pohdittavaksi

Oma mediankäyttö

- Millaista mediankäyttösi on ollut parin viimeisen viikon aikana? Mitä elokuvia tai televisio-ohjelmia olet katsonut? Oletko luenut lehtiä tai kirjoja? Kuinka paljon olet viettänyt aikaa tietokoneella tai puhelimessa?
- Minkä verran katsot televisiota, olet tietokoneella, tabletilla tai puhelimessa lapsen läsnä ollessa? Mitä arvelet, miten lapsi kokee sen?
- Oletko huomannut oman mediankäyttösi vaikuttavan lapseen tai perhe-elämään? Viekö se aikaa yhteiseltä tekemiseltä vai tarjoaako se mahdollisuuksia yhdessäoloon ja rentoutumiseen?
- Tuleeko perheessänne erimielisyyksiä mediankäytöstä? Miten ratkaisette ne?
- Millaista mallia näytät lapselle omalla mediankäytölläsi? Mitä arvelet lapsesi oppivan sinua seuraamalla?

Lapsen mediankäyttö

- Millaista lapsesi mediankäyttö on ollut parin viimeisen viikon aikana? Onko hän kuunnellut musiikkia tai katsellut kirjoja? Mistä elokuvista tai televisio-ohjelmista lapsesi pitää? Mitä luulet, miksi hän niistä pitää?
- Minkä verran lapsesi on pelannut digitaalisia pelejä tai käyttänyt tablettia tai puhelinta?
- Onko lapsi läsnä, kun perheessänne katsotaan televisiota tai elokuvia tai pelataan digitaalisia pelejä? Ovatko sisällöt myös lapselle sopivia ja sallittuja?
- Millaisia mukavia mediakokemuksia ajattelet lapsellasi olevan? Miten ohjaat lastasi tutustumaan eri medioihin? Kenen kanssa lapsi käyttää mediaa?
- Oletko havainnut mediankäytön vaikuttavan lapseen? Mistä huomaat sen? Miten mediahahmot näkyvät lapsesi leikeissä?

Esite auttaa vanhempia pohtimaan median asemaa kodissa. Se kannustaa tarkastelemaan niin omia kuin lapsen mediankäyttötapoja ja niiden vaikutusta perheen elämään. Lue lisää MLL:n Vanhempainnetistä.

Jos perheen mediankäyttö askarruttaa, voit myös soittaa maksuttomaan Vanhempainpuhelimeen tai kirjoittaa nettikirjeen. Puheluihin ja viesteihin vastaavat MLL:n koulutetut vapaaehtoiset päivystäjät luottamuksellisesti.

Vanhempainpuhelin

0800 922 77

ma 10–13 ja 17–20

ti 10–13 ja 17–20

ke 10–13

to 14–20

Vanhempainnetin kirjepalvelu

www.mll.fi/vanhempainnetti

Media meidän perheessä

Teksti: Satu Valkonen, Ulkoasu: Hahmo, Taitto: Tarja Petrell, Valokuvat: Tomi Nuotsalo, Paino: Hämeen Kirjapaino Oy, 2015

Vanhempi näyttää mallia

Perinteisten medioiden, kuten kirjojen, lehtien ja televisio-ohjelmien, ohella älypuhelimet ja muut digitaaliset laitteet ovat vakiintuneet osaksi lapsiperheen arkea. Lapset käyttävät useita eri mediavälineitä ja nettiä monipuolisesti. Ne tarjoavat uudenlaisia tapoja oppia, viihtyä ja kommunikoida.

Myös vanhemman aika kotona saattaa kulua tietokoneella tai puhelimessa, kun tehdään töitä, pidetään yhteyttä ystäviin ja sukulaisiin sekä hoidetaan kodin asioita verkossa. Medialaitteet voivat toisinaan viedä huomiota lapsesta ja vaikeuttaa vuorovaikutusta hänen kanssaan. Siksi on aika ajoin hyvä tarkastella, millaisia mediankäytön tapoja perheeseen on vakiintunut.

Lapsi omaksuu mediankäytön tavat seuraamalla perheenjäsenten toimintaa lait-

teiden kanssa. Jos kännykkä on jatkuvasti vanhemman käden ulottuvilla ja sitä näpelöidään yhtenä, lapsi oppii suhtautumaan laitteeseen samalla tavalla. Neuvo ”Älä tee kuten minä teen, vaan kuten minä sanon”, toimii yhtä huonosti mediankäyttöä koskevissa asioissa kuin muussakin kasvatuksessa.

On hyvä muistaa, että lapsen suhde mediaan muodostuu vain osin perheessä olevien sääntöjen pohjalta, merkittävämpää on vanhempien ja muiden perheenjäsenten näyttämä malli ja esimerkki.

i Medialla tarkoitetaan erilaisia viestintävälineitä, kuten televisiota, radiota, sanomalehtiä tai internetiä, sekä niiden sisältöjä, kuten kirjoja ja lehtiä, musiikkia, elokuvia ja televisio-ohjelmia sekä digitaalisia pelejä.

Yhteiset hetket ovat arvokkaita

Lapsen kanssa voidaan jo pienestä pitäen tutustua moniin median muotoihin. Vauvan kanssa voidaan lorutella ja taaperon kanssa katsella kuvakirjoja. Voidaan kuunnella musiikkia, tanssia ja jutella mieluisista mediahahmoista. Yhdessä tekemistä voidaan rikastaa digitaalisilla sovelluksilla. Voidaan rikkapa katsella kuvakirjaa ja samalla tutustua tarinan äänimaailmaan tai tuottaa itse kertomukseen ääniä. Yhdessä lapsen kanssa voidaan heittäytyä tarinan vietäväksi oli kyseessä sitten kirja, elokuva tai digitaalinen peli.

On tärkeää, että lapsen kanssa leikkessä ja jutellessa osoitetaan aitoa kiinnostusta lapsen tekemisiin. Keskittynyt yhdessäolo saa lapsen tuntemaan itsensä rakastetuksi ja arvokkaaksi. Varhaisessa vuorovaikutuksessa lapselle muodostuu kokemus omien tunteiden tärkeydestä ja hyväksyttävyydestä, mikä on olennaista lapsen itsetunnon kehitykselle. Lapselle kehittyy myös luottamus ihmisiin ja siihen, että hänestä huolehditaan.

Lapsen mielenkiinto kontaktin ottamiseen heikkenee, elleivät hänen yrityksensä johda yhteiseen tekemiseen, jossa hän tulee huomioiduksi.

Television, tietokoneen tai tabletin laadukkaat sisällöt tai vuorovaikutukselliset leikit ja digitaaliset lelut eivät korvaa vuorovaikutusta vanhemman kanssa. Vain kasvatusten tapahtuva vuorovaikutus antaa lapselle mahdollisuuden peilata havaintojaan aikuisen käsityksiin ja jakaa oivaltamisen iloa.

Yhteiset hetket mielenkiintoisten televisio-ohjelmien, mieluisten elokuvien tai

kiinnostavan pelin parissa ovat arvokkaita. Lapsi kertoo mediasta saamistaan kokemuksista usein mielellään myös jälkikäteen. Yhteiset mediahetket lujittavat perhesuhteita, niiden aikana vaihdetaan ajatuksia sekä lisätään lapsen ymmärrystä niin mediasta kuin maailmasta yleensä. Jutteleminen auttaa myös vanhempaa ymmärtämään median lapsessa herättämiä tunteita ja ajatuksia.

i Media-avain arvioi mediasisältöjä kasvatuksen näkökulmasta. Verkkopalvelu tarjoaa tietoa siitä, millaisia hyvän kasvun aineksia käsillä oleva mediasisältö tarjoaa, mitä teemoja se käsittelee ja mistä kotona kannattaa keskustella lapsen kanssa. www.media-avain.fi

Sovitaan säännöistä

Kun media on mukana perheen yhteisissä tekemisissä, sen on oltava laadukasta ja lapselle sopivaa. Laadukkaalla ja ikätasoisella medialla tarkoitetaan sellaisia mediasisältöjä, jotka saavat lapsen hyvälle mielelle ja tuottavat hänelle iloa. Laadukkaat tekstit, ohjelmat ja pelit tarjoavat uuden oppimisen mahdollisuuksia, kannustavat omaan tekemiseen, antavat rakentavia ongelmanratkaisumalleja ja välittävät myönteistä käsitystä itsestä ja toisista.

Elokuvien, televisio-ohjelmien ja digitaalisten pelien ikäraajat varoittavat lapsille haitallisesta sisällöstä.

Lapsi saa katsoa vain sellaisia televisio-ohjelmia ja elokuvia, jotka ovat hänelle sallittuja. Myös digitaalisissa peleissä on ikäraajat, joita on noudatettava.

Sen sijaan tarkkoja tuntimääriä sopivaksi ruutuajaksi on vaikea antaa. Vanhemman pitää huolehtia siitä, että lapsella on monipuolisesti erilaista tekemistä päivän aikana.

Lapsen on helpompi hyväksyä kotona asetetut rajoitukset, jos hän ollut mukana keskustelemassa niistä ja säännöt on hänelle perusteltu. Johdonmukaisella toiminnalla lapsi oppii varhain, että hänen mediankäyttönsä on asetettu turvalliset rajat.

Mediankäytöstä päätettäessä on pohdittava myös muiden perheenjäsenten

mediankäyttöä ja sen vaikutusta lapseen. Yhdessä katsottujen elokuvien ja ohjelmien sekä digitaalisten pelien on oltava sellaisia, että lapsi pystyy ne ymmärtämään. Nuorten ja aikuisten maailmaan kuuluvien asioiden näkeminen voi kummastuttaa tai ahdistaa lasta, vaikka sisältö iän puolesta olisikin lapselle sallittu.

i On harkittava tarkoin, millaisia kuvia lapsesta jakaa verkossa. Vähäpukeiset ja lasta nolaavat kuvat tai kuvat, joissa esiintyy lapsen henkilötietoja, kannattaa jättää julkaisematta. Lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä ja kertoa, ellei hän halua omia kuviaan julkaistavan.

